

מצות חליצה

נעל נעשית החליצה, היאך היא צריכה לישב על רגלו, והיאך נעשית החליצה על ידי היבמה.

ג. **רקיקה**. דהיינו, שצריכה היבמה לירוק לפני היבם. ובפרקין מתבאר כיצד נעשית הרקיקה.

ד. קריאת שמו בישראל "בית חלוץ הנעל".

כמו כן מתבאר בפרק זה מתי נעשית החליצה, בפני מי היא נעשית, ואיזה יבם ויבמה כשרים לחליצה.

מתניתין:

מצות חליצה נעשית בשלשה דיינין, ואפילו שלשתן הדיוטות, שאינם מהסנהדרין.

[והגמרא מקשה, אם כן, שנעשית אף בהדיוטות, מדוע תנן בתחילת המשנה: "בשלשה דיינין"?]

חלצה במנעל העשוי מעור רך, כעין מנעל שלנו חליצתה כשרה.

ולהלך יתבאר, שדין זה, שחליצה במנעל כשרה, הוא דווקא בדיעבד, אבל לכתחילה אין חולצין במנעל. אלא, עיקר חליצה נעשית בסנדל, שעשוי מעור קשה⁽¹⁾.

כתוב בתורה בפרשת ייבום [דברים פרק כ"ה]: "ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: וקראו לו זקני עירו ודברו אליו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה: ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו: ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל".

דהיינו, שאם היבם אינו רוצה לשאת את יבמתו, הרי שהיא צריכה לקיים מצות חליצה, כדי להפקיע את זיקתו של היבם ולהתירה להנשא לאחרים.

הפרק שלפנינו עוסק במצות חליצה, היאך היא נעשית בפועל. ואלו הם חלקי החליצה המתבארים בפרק שלפנינו:

א. **קריאה**. דהיינו, קריאת היבמה לפני הזקנים: "מאן יבמי להקים לאחיו שם וכו'", קריאת היבם לאחר מכן: "לא חפצתי לקחתה", וקריאת היבמה לאחר שנעשית החליצה: "ככה יעשה לאיש וכו'".

ב. **חליצה**. דהיינו, חליצת נעלו של היבם מעל רגלו הימנית. ובפרק זה מתבאר באיזו

[גב המנעל] ועקב. ואילו סנדל כולו מחתיכה אחת. וכתב הריטב"א, דלכתחילה ראוי לחוש לשתי השיטות.

1. כך ביאר רש"י את החילוק בין מנעל לסנדל. ובנמו"י לקמן הביא, שיש מפרשים שמנעל הוא מב' או מג' חתיכות כעין שלנו, ויש לו פנתא